

III-3. STRATEŠKI NIVO KRIZNOG KOMUNICIRANJA

Strategije reagovanja na uticaje iz okoline

	<i>Ne menja okolinu</i>	<i>Menja okolinu</i>
<i>Ne menja preduzeće</i>	IZBEGAVA ignorisanjem sakrivanjem	UTIČE oglašavanjem lobiranjem
<i>Menja preduzeće</i>	REAGUJE promenom vođe i organizacije	PREDVIĐA strateškim planiranjem

Source: Hunger, D.J., Wheelen, T.L., 1993, *Strategic Management IV* ed.
Addison-Wesley Publishing Company, Reading

Profesionalci za OSJ koriste različite strategije i taktike i koje od njih su uspješne. Većina teorija kriznog komuniciranja zasniva se na teoriji izvrsnosti (excellence theory) koju su postavili Gruning i Hant. U njenoj osnovi su vrste praksi odnosa sa javnošću koje se nazivaju "modelima".

model 1 - publicitet

"svaki publicitet je dobar"
jednosmerna komunikacija bez feedback-a uz upotrebu polu istina i laži

model 2 – javno informis.

informacije se prenose na novinarski način. Istinitost je važna. Kom. je jednosmeran. Moguća izvesna evaluacija (istraživanje čitanosti)

model 3 – dvosm. asimetr.

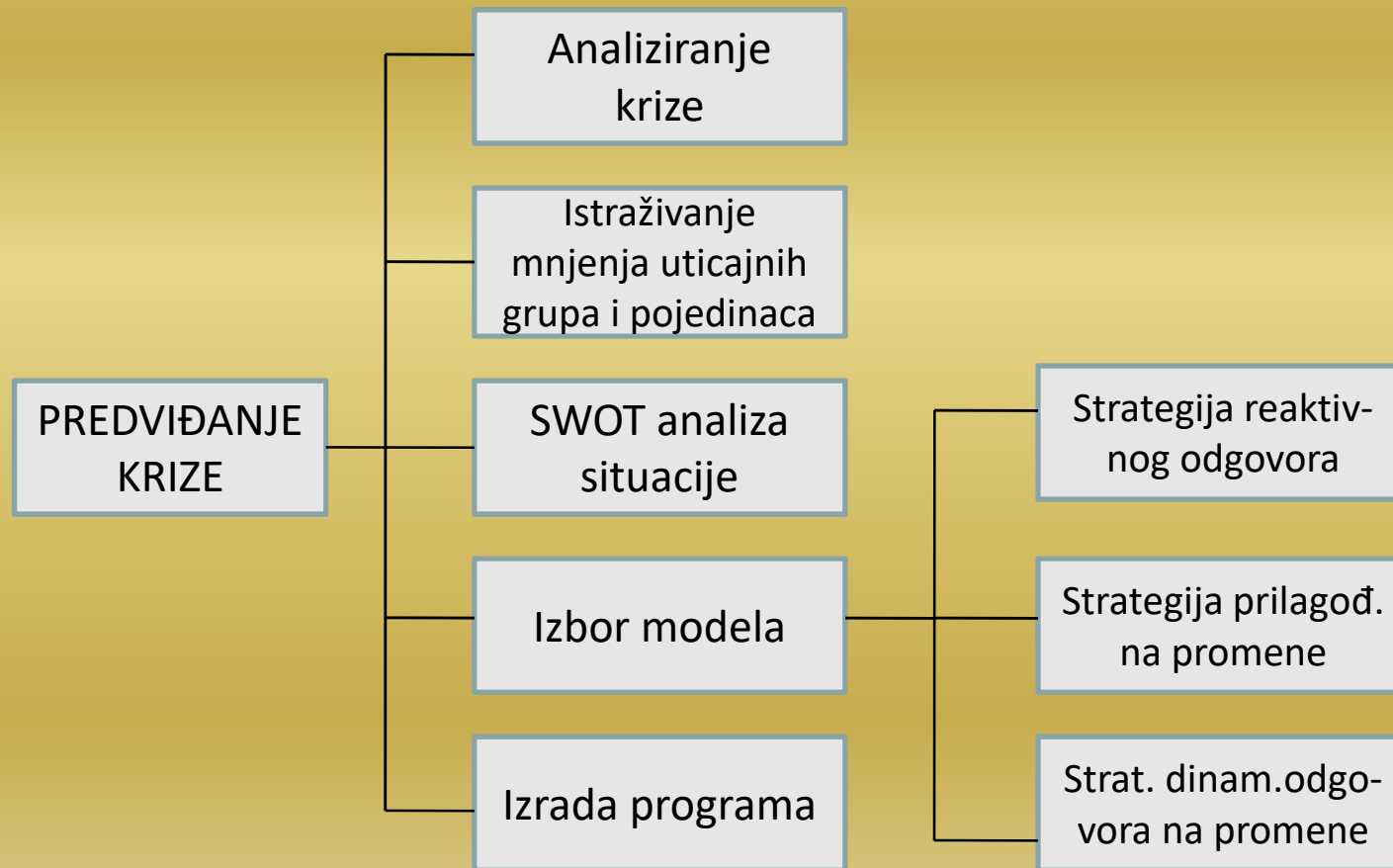
(model naučnog ubeđivanja)
Koristi teorije društvenih nauka (ankete i sl.) koje pomažu da javnost prihvati stavove organizacije. Postoji određeni fidbek, ali se organizacija ne menja kao rezultat ovakve komunikacije.

model 4 – dvosm.simetr.

(model uzajamnog razumevanja) Stručnjak za OSJ je praktično posrednik između organizacije i njenih javnosti. DIJALOG da bi se produbilo razumevanje i razrešili konflikti, čak ako proces iziskuje i promenu stava i ponašanja pošiljaoca poruke

- organizacija koja ima **razvijene** i jake **odnose** sa svojim ključnim javnostima **pre krize** doživjeće manja finansijska, emocionalna i perceptivna oštećenja, od one čiji odnosi sa ključnim javnostima su pre krize bili slabi.
  - organizacija koja koristi **dvosmernu simetričnu** kriznu komunikaciju biće manje oštećena krizom od organizacija koje koriste modele 1, 2 i 3, ili koristi ćutanje kao odgovor na krizu.
  - organizacija koja uspostavi i praktikuje kontinuiranu **risk komunikaciju i pripremi plan** kriznog komuniciranja pre same krize, imaće jače veze sa ključnim javnostima, koristiće dvosmernu simetričnu kriznu komunikaciju i pretrpeće manje štete
  - organizacija sa ideologijama komunikacije koje podržavaju, podstiču i favorizuju **pripreme za krizni menadžment**, planove i akcije kriznih komunikacija i dvosmernu simetričnu komunikacionu praksu biće manje oštećene krizom
-
- organizacija koja kroz inventar kriza **anticipira** precizno **tipove kriza**, i
  - organizacija koja održava reputaciju da vodi "**poštenu i otvorenu**" **politiku** prema stejkolderima i informativnim medijima imaće manje gubitke

U momentu kada organizacija prepozna predstojeću opasnost, saglasno Čejs-Džonsovom modelu kriznog menadžmenta prvo treba izvršiti analizu da bi se utvrdio izvor opasnosti i njen intenzitet, odnosno razorni potencijal. Kao osnova za dalje delovanje služi ispitivanje stavova i mnjenja uticajnih grupa i pojedinaca o opasnosti, kao i snimanje aktuelnog položaja organizacije (tj. prednosti i nedostataka primenom SWOT analize). Posle toga sledi odluka o tome kako reagovati na krizu, odnosno koju od tri opšte moguće strategije primeniti.

Čejs Džonsovmodel kriznog menadžmenta

Strategije krizne komunikacije

Strategije reaktivnog odziva na promene (reactive change strategy)

nespremnost preduzeća da promeni uobičajeni način delovanja. Ne shvata se da su odnosi sa javnošću neizbežni i značajni za dugoročni opstanak i razvoj organizacije

Strategija prilagođavanja na promene (adaptive change strategy)

otvorenost, tj. prihvatanje promena. Jasno je da su OSJ neizbežni. Predviđanje promena i spremnost na prilagođavanje, uz uveravanje javnosti da kontroliše događaje

Strategija dinamičnog odziva na promenu (dynamic response strategy)

zasniva se na predviđanju reakcije javnosti na krizu, na osnovu čega se planira delovanje i ponašanje preduzeća. U planu se određuje vremenski raspored i redosled aktivnosti za određenu vrstu krize.

Nakon opšte odluke o načinu reagovanja organizacije na krizu pristupa se izradi strategije kriznog komuniciranja koja podrazumeva usklađivanje svih resursa radi ostvarivanja postavljenih ciljeva. **Strategija predstavlja osnovu plana kriznog komuniciranja.**

Po nekim autorima efektivna strategija kriznog komuniciranja sastavljena je iz četiri elementa i to:

- širenje informacija **Z1**
- identifikovanje zainteresovanih subjekata u vezi sa mogućim događajem i najava neposredne komunikacije s njima **Z2**
- uspostavljanje odnosa sa grupama **Z3**
- uspostavljanje odnosa s masovnim medijima

Kao zlatno pravilo kriznog komuniciranja navodi se „kaži sve i kaži to brzo“. U praksi se pojavljuju različita ograničenja ovog pravila. Najznačajnija su:

- rizik, **Z4**
- koordiniranje toka informacija i **Z5**
- nadzor nad oblikovanjem informacija. **Z6**

Slide 6

- Z1** (značajne informacije moraju biti dobro organizovane, pripremljene za upotrebu i blagovremeno emitovane)
sa kratkim blagovremenim saopštenjem može se dobiti veće poverenje javnosti nego ukoliko se čuti zbog nedostatka detaljnijih informacija, ili ako saopštenje stigne prekasno
Zelimir; 10.11.2007.
- Z2** (treba prepoznati različite poglede i karakteristike zainteresovanih subjekata i tome prilagoditi strategiju komuniciranja)
Zelimir; 10.11.2007.
- Z3** (nosioci javnih funkcija se ne smeju oslanjati samo na sredstva masovnih komunikacija, već moraju održavati i neposredne odnose sa javnošću što predpostavlja oblikovanje, održavanje i upotrebu komunikacijske mreže koja uključuje naučne, tehničke i skupine stručnjaka koji najbolje poznaju određeno područje)
Zelimir; 10.11.2007.
- Z4** rizik u pravnom smislu. Naime, na jednoj strani nalazi se interes i potreba različitih javnosti za informacijama, a na drugoj interesi subjekta na koga se kriza odnosi, što znači da je krizno komuniciranje obično razapeto između verodostojnosti subjekta i njegove moguće pravne odgovornosti za kriznu situaciju
Zelimir; 10.11.2007.
- Z5** Koordiniranje toka informacija posredno zahteva takođe strategiju saradnje organizacije sa sredstvima masovnog komuniciranja i javnošću. Kada masovni mediji sami otkriju krizu i njene razmere, subjekt gubi mogućnost da usmerava informacijski tok, jer su ga mediji preduhitrili i upućuju pitanja na koja odgovor nije pripremljen ili ga uopšte nema.
Zelimir; 10.11.2007.
- Z6** Sposobnost za ostvarivanje nadzora nad oblikovanjem informacija u krizi predstavlja veliku prednost. Pošto subjekt ne može neposredno da utiče na reakciju masovnih medija i javnosti, on sam može da ponudi informacije i vrednosne sudove čime pokazuje sposobnost kontrole krize. Na taj način subjekt utiče na oblikovanje predstave javnosti o krizi. Naravno da ni sa tim ne treba preterivati jer to može voditi u drugu krajnost i doneti nove teškoće i nepredvidive situacije.
Zelimir; 10.11.2007.

Strategije za očuvanja ugleda preuzeća (praksa zemalja ex YU)

strategija priznanja

priznanje krivice uz traženje oprostaja ili još jedne šanse, te ponudu odštete. objašnjenje da se radi o nesrećnom slučaju uprava preuzima odgovornost ili daje otkaz često može da bude uspešna (javnost prašta)

strategija pravne pomoći

često neuspešna. advokati ne razmišljaju o ugledu klijenta, već o dobijanju spora na sudu

strategija ćutanja

"no comment". manja percepcija krize u javnosti će zadžati krizu na niskom stepenu i manje šteti ugledu organizacije. pored ćutanja može se i aktivno sprečavati širenje vesti. retko kad je preporučljiva

strategija povlačenja i napada

u sličaju velike krize preduzeće povlači proizvod, pa ga posle izmeni i vraća, ponekad uz agresivan medijski nastup

strategija traženja širih razloga za nastanak krize

oslanjanje na viši autoritet (privednu komoru, udruženja, vladine agencije, eksperte) i prebacivanje krivice na druge. koristi se u privrednim granama u kojima kriza u jednom preduzeću može uticati na sa njim povezana preduzeća ili na celu granu.